

Rakowi wspak

O profilaktyce
antynowotworowej,
wspieraniu psychoonkologicznym
i komunikacji

diagnoza RAK

Życie rozpada się na milion
kawałków...

Pytania bez odpowiedzi

Reakcja na diagnozę

każda jest normalna
nienormalna jest sytuacja,
nie pacjent

- szok
- niedowierzenie
- przerażenie
- zaprzeczenie
- osłupienie (stupor)

Radzenie sobie

zależy zależy od
wcześniejszych
doświadczeń i przekonań
na temat choroby

STRACH
LEK

Błędne przekonania na temat nowotworów - mity nt. nowotworów

WSTYD i POCZUCIE WINY

- ⇨ rak dotyka tych co o siebie nie dbają
- ⇨ przed rakiem można się uchronić
- ⇨ rak to kara za grzechy

NIEDOWIERZANIE ZAPRZECZANIE

- ⇨ chorują tylko Ci, którzy mają w rodzinie przypadki chorych na raka
- ⇨ rak dotyka tylko starszych ludzi

Błędne przekonania na temat nowotworów

PRZERAŻENIE

- ⇐ rak to wyrok śmierci
- ⇐ rak to choroba nieuleczalna
- ⇐ raka się nie leczy
- ⇐ rak zawsze powoduje ból

ZŁOŚĆ

- ⇐ to szczepionki powodują raka
- ⇐ raka się późno diagnozuje bo służba zdrowia siedzi w kieszeniach firm farmaceutycznych
- ⇐ lekarstwo na raka już jest ale zwykli ludzie nie mają do niego dostępu

Kilka faktów na temat nowotworów

— — —

- nowotwór to choroba demokratyczna
- o złożonej etiologii – nie ma jednej konkretnej przyczyny
- to choroba przewlekła nie śmiertelna
- nie zawsze można uchronić się przed rakiem ale można skutecznie zmniejszyć prawdopodobieństwo zachorowania
- co 3 osoba zachoruje na raka,
- 3-10% nowotworów dziedziczonych jest po rodzicach
- rozwój raka trwa długo 5-10 lat
- biorąc pod uwagę statystykę nie u każdego proces nowotworowy skończy się rakiem – układ odpornościowy NK

Jak zmniejszyć prawdopodobieństwo zachorowania?

— — —

- ★ aktywność fizyczna – co najmniej 150 min. umiarkowanej aktywności tygodniowo
- ★ zdrowa dieta
  - bogata w owoce warzywa
  - ograniczenie tłuszczów nasyconych i czerwonego mięsa
  - spożywanie produktów pełnoziarnistych
  - unikanie przetworzonej żywności
- ★ unikanie używek – rzucenie palenia, ograniczenie alkoholu
- ★ ochrona przed promieniowaniem UV
- ★ szczepienia (HPV, WZW-B)
- ★ unikanie stresu (negatywnie wpływa na układ odpornościowy)
- ★ badania profilaktyczne (regularne np. przed urodzinami)

Gdy rak się jednak pojawi

— — —

- nie zwlekać z leczeniem
- zadbać o wsparcie – **człowiek jako biopsychiczna całość**
- wzmacniać układ odpornościowy: sprawiać sobie przyjemności, odwracać uwagę, ruch na świeżym powietrzu, właściwe odżywianie
- nie wchodzić w rolę chorego na “pełen etat”

Jak mówić o chorobie?

Komunikacja z rodziną

— — —

- jak powiedzieć o chorobie rodzinie
- strach przed reakcją, cierpieniem
- chęć ukrycia faktu przemilczenia...
- rozmowa z dziećmi
- czy mówić w pracy?
- czy mówić znajomym?

Czego najbardziej potrzebują pacjenci onkologiczni?

z doświadczenia klinicznego...

— — —

- odzyskania kontroli
- wsparcia
- poczucia bezpieczeństwa
- dobrych wiadomości
- informacji
- przyjemnej atmosfery

Jak komunikować się z chorym

Co mówić?

**Zauważ uczucia
i zapewnij wsparcie**

„Widzę, że jest Ci ciężko”

„Jestem tu, żeby Cię wspierać”

„Możesz na mnie liczyć”

**Pytaj o potrzeby
i obawy**

„Potrzebujesz mojej
obecności?”

„Czy chcesz mi o czymś
opowiedzieć?”

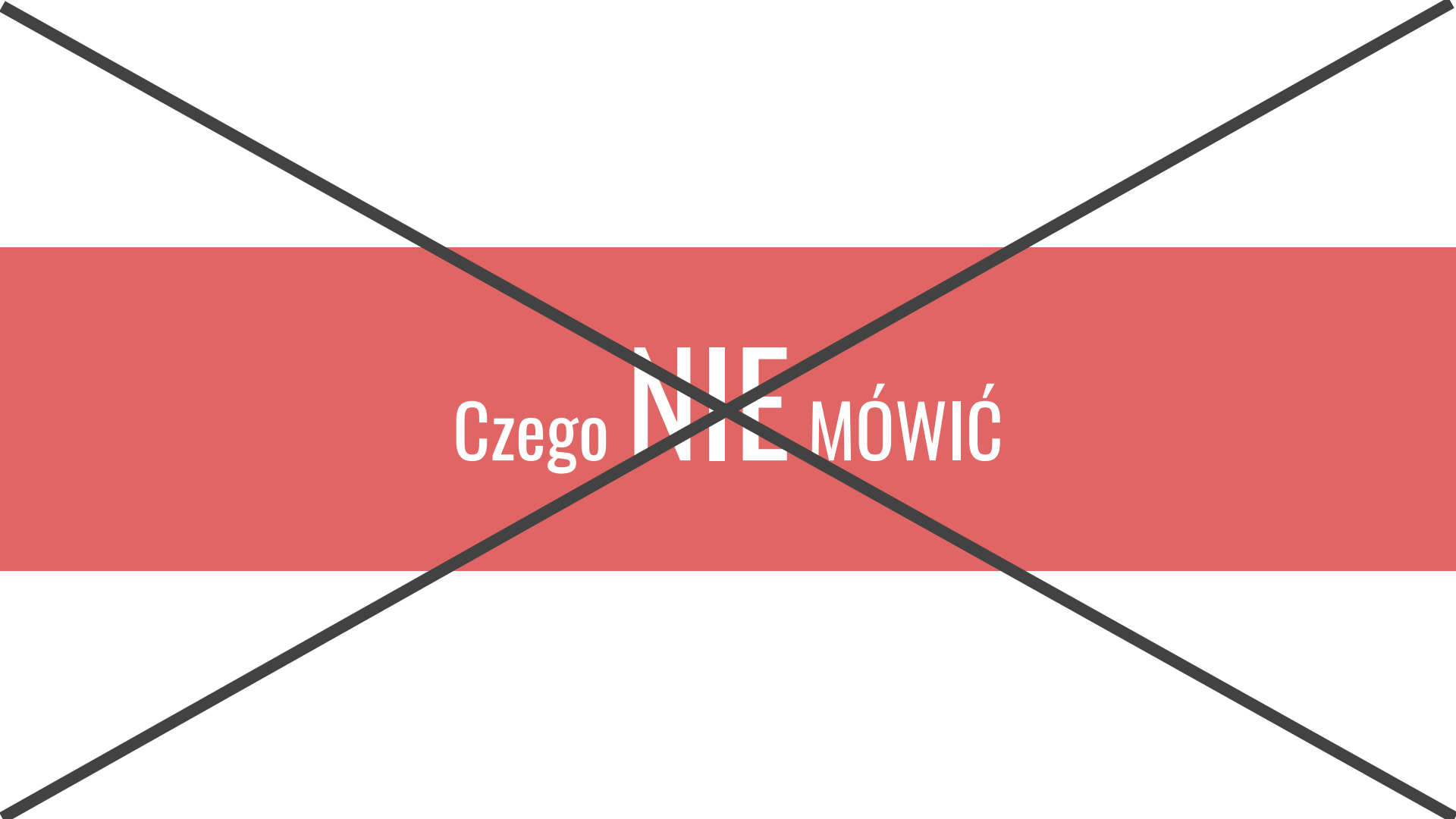
„Powiedz czego potrzebujesz”

Zaoferuj pomoc

„Co mogę dla Ciebie zrobić?”

„Czy mogę Ci w czymś
pomóc?”

Zaproponuj konkretną pomoc
w codziennych obowiązkach

Czego **NIE** MÓWIĆ

**Unikaj banałów i
niedelikatnych uwag**

„Wszystko będzie dobrze”

„Nie martw się”

„Źle wyglądasz”

Unikaj porównań

**Nie porównuj doświadczeń
pacjenta z
doświadczeniami innych**

„Mój sąsiad też chorował na
raka i wyleczył się...”

„Mama mojej koleżanki też
to miała ale umarła”

Szanuj prywatność

**Pozwól pacjentowi
podzielić się szczegółami
we własnym tempie**

Nie dopytuj

“Co Ci teraz robią?”

“Co powiedzieli lekarze?”

Nie pouczaj

“Powinieneś ...”

Dziękuję za uwagę

Elwira Zakrzewska

